

PROFESOR DR. JOŽE RANT - ORGANIZATOR SLOVENSKEGA ZOBOZDRAVSTVA

Začetki strokovnega zobozdravstva na Slovenskem datirajo v leto 1814, ko je v Ljubljani začel ordinirati prvi šolani zobozdravnik. V teh 182 letih je pri nas in v svetu zobozdravstvena stroka doživela nesluten napredek.

Najmanj pa je napredovala zgodovina zobozdravstva kot veda preteklosti ter nepogrešljiva učiteljica sedanjosti in prihodnosti. Do leta 1985 so nekateri zobozdravniki fragmentarno in ljubiteljsko objavljali svoje prispevke v različnih časopisih. V letih pred drugo vojno (1941) je bilo v Stomatološkem glasniku, Glasilu Zdravniške zbornice za Slovenijo in v brošuri Za pravice zobotehnikov največ prostora namenjeno rivalstvu za zasluškom med profili zobozdravstvenih delavcev. V poveljnem času je nekaj tega bilo objavljeno v Zobozdravstvenem vestniku, Zdravniškem vestniku, Poslanstvu slovenskega zdravnika, Radiksu in v nekaterih zbornikih.

Šele leta 1985 je izšlo prvo celostno in zajetno delo, knjiga o nekem obdobju zgodovine našega zobozdravstva avtorja dr. Velimirja Vulikića z naslovom Zobozdravstvena služba v NOB na Slovenskem. Isti avtor je kot predsednik Znanstvenega društva za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije in hkrati predsednik Skupnosti partizanskih zobozdravstvenih delavcev Slovenije leta 1989 organiziral dva simpozija, posvečena zgodovini našega zobozdravstva. Prvega v Ljubljani z naslovom Začetki poveljnega zobozdravstva na Slovenskem in drugega v Postojni z naslovom Organizacija in delovanje zobozdravstvene službe v NOB na Slovenskem 1941-1945. Zbornik obeh simpozijev sta uredila prof. dr. Ivo Pavšič in podpisani. Lepo popotnico Zborniku pa je napisal član Znanstvenega društva akademik prof. dr. Janez Milčinski.

Leta 1991 sem (pa naj mi bralec ne zameri, ker dajem sebe v ospredje, a kaj, ko drugače ne morem zapisati) objavil še eno knjigo, Zobozdravstvo na Slovenskem do leta 1940. Prim. dr. Franc Štolfa je izdal dve knjižici: Zobozdravstvo na Celjskem po letu 1945, leta 1993, in Ljudsko zobozdravstvo na Slovenskem, leta 1994.

Skromni beri zgodovine našega zobozdravstva smo sedaj dodali pomemben zbornik Profesor dr. Jože Rant - organizator slovenskega zobozdravstva. Pričujoča publikacija je nastala kot plod aktivnega sodelovanja številnih stomatologov in zdravnikov drugih specialnosti iz Slovenije in naših tradicionalnih prijateljev iz Republike Hrvaške na simpoziju, ki smo ga organizirali aprila 1996 v počastitev 100. obletnice rojstva profesorja Ranta. Na simpoziju je 21 predavateljev orisalo podobo in dela slavljence, ki s svojimi ožjimi sodelavci poseblja velik del novejšje zgodovine slovenskega zobozdravstva.

Zobozdravstveni delavci smo hvaležni Inštitutu za zgodovino medicine na Medicinski fakulteti v Ljubljani, ki ga vodi mag. Zvonka Zupanič-Slavec, da nam je nudil vso pomoč pri organiziranju in izvedbi dvodnevne, za našo zgodovino izjemno pomembnega srečanja.

Želeti je tudi, da ga imajo predvsem zobozdravstveni delavci, da bi tudi skozi njegovo gradivo spoznavali korenine, razvoj ter nekatere otroške bolezni v procesu razvoja zobozdravstvene stroke in še kaj.

Prim. dr. Velimir Vulikić, dr. stom.
urednik zbornika

POZDRAVNE BESEDE UREDNICE SREČANJA

*"Zdravnik, ki pozna samo medicino, ne pozna niti medicine!"
Letamendi, španski zdravnik*

Cenjene dame in gospodje, kolegice, kolegi, spoštovana družina profesorja Ranta, dragi gostje in vsi prijatelji zgodovine medicine!

Prisrčno pozdravljeni na 4. Pintarjevih dnevih, srečanju zgodovinarjev medicine iz Slovenije in sosednje Hrvaške!

Tokrat smo se zbrali ob častitljivem jubileju, stoletnici rojstva utemeljitelja slovenske stomatološke klinike in pionirja slovenske znanstvene stomatologije in ortodontije prof. dr. Jožeta Ranta. Po Hipokratovi zaprisegi negujemo učenci spoštljiv odnos do svojih učiteljev, vzornikov, ki so neredko s svojim bogatim znanjem, ustvarjalno energijo, izredno delovno vnemo in željo po spreminjanju pustili zanamcem bogate sadove. Tudi čas, v katerem so ustvarjali, jim ni bil vedno naklonjen; pogosto so kot vizionarji predčasno prinašali nove ideje, predlagali spremembe, izboljšave in bili zato neredko nerazumljeni pri povprečni publiki. Težko gospodarsko in politično stanje predvojnih, medvojnih in povojnih let je predstavljalo velike ovire za strokovno rast in napredek, zato v okviru časa in razmer šele lahko razumemo vlogo in pomen delovanja prof. Ranta. Naj to jubilejno srečanje osvetli njegovo delo in mu pokloni dolžno čast in spoštovanje njegovih kolegov sodobnikov, učencev in njihovih zanamcev. Prof. dr. Jože Rant si je zaslužil zgodovinski spomin, ki je aere perennius.

Nič novega ne bom povedala z besedami: "Historia docet!" Znani stavek, ki pa se ga v hitrem življenjskem ritmu informacijske družbe preporedko spomnimo. Razvoj zdravstva je bil vedno tesno povezan s splošnim kulturnim znanjem družbe, vodilni znanstveni duh dobe pa je bil prav tako odvisen od socialnih in političnih razmer. Iz preteklosti se učimo za prihodnost. Poznavanje preteklosti je ključ za razumevanje medicinske sedanosti, ki s svojo obilico informacij otežuje razumevanje celote in videnje pravih ciljev.

Zgodovinar ne analizira le eksaktnih dejstev, izkapanin, kovancev, različnih pisav, analizira tudi duhovni svet, tok misli, porajanje idej ... Zgodovinar medicine s temeljitim študijem ustreznih virov poskuša priti do bistva pojavov v medicini, do njihovih zakonitosti, saj zgodovina predstavlja "genetsko" povezavo dejstev. Zgodovina medicine tako predstavlja zakladnico izkušenj, je svetilka kritike in učiteljica strpnosti pri različnih strokovnih pogledih na zastavljeno znanstveno vprašanje.

Študij starih virov je zanimiv tudi zdaj, saj so v njih zapisane ideje, ki so se porajale veliko pred metodološkimi možnostmi njihove realizacije. Neredko se namreč dogaja, da strokovnjaki pridejo do zamisli, ki jih imajo za izvirne, pa jih je že zdavnaj pred njimi odkril nekdo drug ...

Za proučevanje zgodovine medicine kot akademske discipline je potrebno široko medicinsko, zgodovinsko, lingvistično, sociološko in filozofsko znanje, da je posameznik sposoben iz gmote podatkov kritično izluščiti bistvo, predvideti posledice in najti za medicino in družbo njeno uporabno vrednost. Študij, npr. kužnih bolezni, njihove epidemiologije, načina širjenja, vzrokov in pogostosti pojavljanja, idr. je npr. v predbakteriološki dobi veliko pripomogel k njihovemu preprečevanju. Podobnih primerov bi lahko našteali še veliko.

Medicinska znanost je zelo obsežna in gradi na neskončni vrsti "preddelavcev". Zgodovina medicine se trudi ohraniti dediščino stanovskih očetov. Korenine stanovske preteklosti dajejo medicinskemu hrastu trdnost in moč, da previhari vse viharje, krila tradicije pa gradijo bogato krošnjo, ki zdravništvu pomaga, da v novem času in med spremenjenimi vrednotami vedno znova zna ohranjati klasične vrednote z visoko medicinsko etiko na čelu in zna najti pravo mesto za bolnega človeka, kateremu je

namenjeno njegovo poslanstvo.

Zvonka Zupanič Slavec
predsednica organizacijskega odbora

VSEBINA

Retrospektiva predvojne in povojne ortodontske dejavnosti na območju Slovenije, Ivo Antolič

Prof. dr. Jože Rant in njegovo sodelovanje z Evropskimi zobozdravstvenimi klinikami, Andrej Rant

Stanje in obeti nevtronske radiologije na področju biomedicinskih ved, Jože Rant

Dr. Jože Rant in kratek pregled zgodovine zobozdravstva na Slovenskem do leta 1945, Velimir Vulikić

Stomatološka klinika in zobotehnična srednja šola(Ustanovitev in adaptacija), Ivo Pavšič

Prof. dr. Jože Rant – prvi čeljustni kirurg v Sloveniji, Zvone Žajdela

Etično sporočilo dr.Jožeta Ranta, Dominik Štular

Delo profesorja dr. Jožeta Ranta v društvu zobozdravstvenih delavcev Slovenije, Franc Štolfa

Ustanovitev in delovanje Višje stomatološke šole v Mariboru v letih 1960-1970,

Aleksander Sterger

Petindvajset let dispanzerskega dela v slovenskem otroškem in mladinskem

zobozdravstvu, Zoran Arnež

Nastanek, razvoj in dosežki mladinskega zobozdravstva V Sloveniji, Marjan Premik

Prof. dr. Jože Rant - numizmatik in estetik, Janez Fischinger

Fotografsko delo prof.dr.Jožeta Ranta, Rafael Rodobnik

Razvoj ustne nege od starih civilizacij do renesanse, Zvonka Zupanič Slavec

Raziskovalec in zdravnik: dr.Evgen Jaeger, Edvard Glaser

Kratek pregled prizadevanj za enotnost stomatološkega študija in nazivov v okviru

Medicinske fakultete v Ljubljani, Ivo Antolič

Slovenci- studenti i lijecnici na Stomatološkom fakultetu u Zagrebu, Zvonimir Kaić

Zobozdravstvo od prazgodovine do stomatološke fakultete iz zornega kota splošne zgodovine medicine, Friderik Pušnik

Odabrani primjer iz paleodontologije kao izvor za poznavanje patologije u prošlosti,

Stella Fatović-Ferenčić

Sveta Apolonija u Hrvata-štovanje, ikonografija, pučka predaja, Vladimir Dugački,

Vjekoslav Dorn

Ljudsko zobozdravstvo v severnovzhodni Sloveniji, Jože Zadavec

Ustanovitev in delo dentistične šole v Ljubljani - prve na Balkanu, Velimir Vulikić